

În premieră pentru Republica Moldova, persoanele declarate incapabile vor putea avea acces liber la justiție

În aprilie 2016, Asociația Promo-LEX a solicitat ridicarea excepției de neconstituționalitate pentru a verifica constituționalitatea articolelor 57 alineatul 2, 58 alineatul 2¹, 170, alineatul 1, litera c, 267, litera b, a 306, alineatul 1 și articolul 308 alineatul 2, Codul de Procedură Civilă a Republicii Moldova. **Curtea Constituțională, la 17 noiembrie 2016, a declarat neconstituționale prevederile ce limitează excesiv drepturile persoanelor cu dizabilități.**

Hotărârea privind limitarea excesivă a drepturilor persoanelor cu dizabilități este compusă din 2 părți: prima se referă la dreptul de acces la justiție, iar a doua la capacitatea juridică civilă și instituția tutelei. Până recent, dacă o persoană suferea de o dizabilitate mintală, fie ea și minoră,

putea fi ușor declarată incapabilă, într-o procedură mai mult formală, și lipsită totalmente de posibilitatea de a-și exercita drepturile. Aceasta nici măcar nu putea contesta hotărârea prin care era declarată incapabilă, iar ca urmare, era numit un tutore ce lua toate deciziile în numele persoanei declarate incapabile.

Avocatul Promo-LEX, Dumitru Sliusarenco, susține că, **hotărârea Curții este una dintre cele mai importante din anul 2016 și acest succes a putut fi obținut ca rezultat a mai multor ani de eforturi conjugate ale Asociației Promo-LEX, Oficiului Avocatului Poporului și mai multor organizații neguvernamentale.** Avocatul a mai menționat că, prevederile normative declarate neconstituționale, deși sunt *de jure* menite să asigure un echilibru eficient de protecție și acces la justiție pentru persoanele declarate incapabile, *de facto* constituiau cel mai important impediment pentru aceste persoane în realizarea dreptului efectiv de acces la justiție.

În sesizarea Asociației Promo-LEX către Curtea Constituțională, au fost invocate mai multe articole ce se referă la două aspecte majore ce vizează drepturile persoanele declarate incapabile. Primul aspect – posibilitatea persoanelor declarate incapabile de a depune cereri în instanțele de judecată, inclusiv de a contesta hotărârile și deciziile judecătorești. Iar al doilea, se raportează la posibilitatea persoanelor declarate incapabile de a participa nemijlocit în procesele de judecată sau de a-și angaja un avocat. **Astfel, o categorie întregă de persoane, care până în prezent erau total izolate de societate, vor avea posibilitatea să-și revendice și să-și apere drepturile în instanțele de judecată.**

Amintim că, anual în Republica Moldova sunt declarate incapabile și private de drepturi fundamentale circa 250 de persoane, conform datelor din 2015 ale Ministerului Sănătății. Majoritatea persoanelor lipsite de capacitate juridică sunt plasate în instituții medicale sau rezidențiale specializate,

fără posibilitatea de a decide singure asupra acestei măsuri și fără posibilitatea de a părăsi de sine stătător aceste instituții, în multe cazuri aceasta fiind o izolare pe viață. Totodată, efecte limitării accesului la justiție pentru persoanele cu dizabilități pot duce la: pierderea locuinței sau altor bunuri, imposibilitatea de a participa la acțiunile de divorț sau de a iniția aceste acțiuni, imposibilitatea de a depune plângeri penale și a beneficia de o investigație eficientă, imposibilitatea de a participa la acțiuni de succesiune, etc. În anul 2015, în Moldova, erau în total 3267 de persoane lipsite de capacitatea juridică.

Asistența juridică a fost acordată de către Asociația Promo-LEX în cadrul Proiectului „Consolidarea capacităților societății civile din Moldova, inclusiv regiunea Transnistreană, în combaterea discriminării prin intermediul acțiunilor de advocacy”, proiect implementat de The Equal Rights Trust și Asociația Promo-LEX, și finanțat de Uniunea Europeană și co-finanțat de Fundația Soros-Moldova.

Pentru mai multe detalii, contactați: Tatiana Pașcovschi, Ofițer de comunicare al Promo-LEX: GSM 060804022, e-mail: presa@promolex.md